

DE LA PAU I DEL COMBAT

POUS I PAGÈS, Josep

Editorial: Adesiara, abril 2016, 400 pàgines

Es pot considerar el testament vital i literari de l'autor. És un recull de proses poètiques redactades els anys 1943 i 1943, amb l'afegit d'un parell del 1906, amb un estil que, segons M. Àngels Bosch, la curadora del volum, "porta a la confessió íntima, però continguda dels sentiments de nostàlgia, de la soledat de l'exili" (pàg. 33), combinats amb tot un seguit de reflexions i pensaments que revelen "l'escriptor, però, encara més, la condició existencial de l'home" (pàg. 34). Així ens llega els seus pensaments, uns pensaments que són d'abast universal i intemporal no tan sols perquè a l'exili va disposar de prou hores lliures per visitar les biblioteques i llegir-hi els més grans autors, sinó perquè, com a Terenci —«*Homo sum, humani nihil a me alieno puto*»—, tot li interessa: "Res del que pot somoure el cor dels homes, ni penes ni alegries, ni revoltes ni conformitats, ni amor ni odi, no ha de ser-me en cap hora indiferent. [...] em bat dintre del pit un cor humà i sento aquesta flama del pensament [...] tot temps encesa" (pàg. 51). Les narracions estan molt influïdes pels *Pensaments* de Pascal, descriuen la misèria i la grandesa de la condició humana: l'angoixa del passavolant, el records de la infantesa, la bellesa dels paisatges, la joia de la música, i la bonhomia de la gent. Tot plegat amb una poesia admirable.

Cal remarcar, d'altra banda, que la majoria de les proses d'aquest llibre estaven dedicades a personalitats de la intel·lectualitat catalana, però Pous va decidir suprimir, en l'edició del 1948, les dedicatòries adreçades als prohoms que vivien a l'exili interior per por que fossin represaliats pel règim franquista. La nova edició d'Adesiara recupera, com és lògic, totes les dedicatòries que l'autor deixà anotades en el manuscrit de l'obra.

Quin cop al pit, aquest matí! Tot un vessant de muntanya encès del flam de la ginesta. El cor s'ha posat a repicar desafortat amb un tritlleig de festa grossa. I us he vist com si us tingués davant dels ulls, Tibidabo, Vallvidrera, mirandes obertes a l'encís del mar i de la muntanya, tan florides en aquest temps de juny que el cor es desmaia i es retorna només de pensar en la vostra flaire. I Mallorca a llevant, l'illa de les taronges d'or, que s'entreobira com una ombra enllà de la blavor marina. I a ponent i a tramuntana Montserrat i Montseny, que sembla que no pesin en la calitja matinal, com si estiguessin a punt de remuntar-se a mig aire del cel. I allà en la llunyania, la serra pirinenca, amb els cims emblanquits de la neu hivernal, que encara els encaputxa. Ai, ginesta catalana, tan viva i encesa de color, totes les teves flames dretes cap al cel, (...). Com t'enyora el meu cor i com voldria amarar els ulls en la teva claredat, i estrènyer-te en els braços com un cos de dona, amagar el rostre en la teva sina, i embriagar-me de la teva olor, ànima de la terra on creixes i floreixes! (195)

Tot plegat converteix el llibre en una lectura no tan sols plaent (i complaent) sinó en molt aconsellada, en uns temps com els nostres, que Bob Dylan definia, ja als anys 70, com a *jet plane*, que volen tan de pressa que no és que ens perdem el paisatge, sinó la vida entera.

A la introducció, M. Àngels Bosch ens ubica perfectament en la figura i pensament de Pous i Pagès. Un aprofundiment en la persona humana, en les seves grandeses i en les seves misèries, en un llibre de prosa poètica que sap, al bell mig d'una situació personal molt difícil, trobar la bellesa i la esperança en el dia a dia. També hi ha la queixa amagada, i el desengany i les il·lusions perdudes i un projecte de vida que no arribarà mai per l'exiliat. Però no hi trobem ni amargor ni recriminacions punyents en una vida tant tràgica. Sí hi ha la dolçor dels records d'infantesa i paladejar música, paisatge, i un paladejar els petits retalls d'amor de la vida.